10. අර්ථාවබෝධය

පරසිදු මෙ මිහි   තල
මදුරට පුරෙහි   සාගල
මදුරජුට බෝ   බල
දුවක් විය පබවති නමින්   දුල

සිව්රියන් ගෙය   කුස
බැඳ හිඳින සඳ එ   දිගැස
දුරුවෙයි අඳුරු   රැස
මිණි පහන් ගණනක් නැගු   ලෙස

එකුමරි වසන   තැන
රජ කුමරියො ඇතත්   වෙන
නොම දිලෙත්   රුසිරෙන
දිනිඳු අබියස ලූ පහන්   මෙන

ඉහත දැක්වෙන කවිවල අදහස ඔබේ වචනයෙන් කියන්න යයි ගුරු ස්වාමීන් වහන්සේ තම ශිෂ්‍ය භික්ෂූන් වහන්සේලාට පවසන සේක.

ශිෂ්‍ය ප්‍රතිචාර - පළමුවන කවියේ අදහස සෝරත හිමි මෙසේ පහදයි.

මේ මිහිතලයෙහි මදුරට සාගල නම් පුරයෙහි බොහෝ බලවත් මදු රජුට පබාවතී නමින් දුවක් වූවා ය.

ශිෂ්‍ය ප්‍රතිචාර - දෙවන කවියෙහි අදහස වනරතන හිමි මෙසේ පැහැදිලි කරයි.

සිව්රියන් ගෙය ඇතුළේ ඒ දිගැස සිටින විට අඳුර දුරුවේ මිණි පහන් ගණනක් නැගු ලෙස.

ශිෂ්‍ය ප්‍රතිචාර - තුන් වන කවියෙහි අදහස වනරතන හිමි මෙසේ පැහැදිලි කරයි.

එම කුමරිය වාසය කරන තැන වෙනත් රජ කුමාරිකාවෝ සිටියත් ඔවුහු නොබබළති. දිනිඳු ඉදිරියේ දූල් වූ පහන් මෙනි.

ගුරු හිමි - ඔබ වහන්සේලා දැක්වූ ප්‍රතිචාර කදිමයි. එහෙත් සමහර වචනවල තේරුම තව දුරටත් අපි පැහැදිලි කර ගත යුතුව තිබෙනවා.

පද්‍ය හෝ වේවා ගද්‍ය හෝ වේවා සාහිත්‍ය නිර්මාණයක පාඨයන්හි අදහස වටහා ගැනීම අර්ථාවබෝධයට මෙන් ම එමගින් ලැබෙන රසාස්වාදයට ද හේතුවේ. ඒ නිසා වාක්කෝෂයේ මුහුකුරා නොගිය බව නිසා මුල් පද්‍යයේ වචන පාවිච්චි කරමින් නගන අර්ථ විවරණය සිත් නොගනී. එහෙයින් රස මතුකර ගත හැක්කේ වචනාර්ථය හා බැඳුණු කවියෙහි සමස්ත අර්ථය ග්‍රහණය කොට ගැනීමෙනි. කාව්‍යයේ වචනවල මතුපිටින් තිබෙන අදහස වාච්‍යාර්ථය නමින් හැඳින්වෙනවා.

මේක පෙර අපර දෙදිග කාව්‍ය විචාරවාදීන් පිළිගත් සිද්ධාන්තයකි. පාඨකයාගේ හදවතට පවසන දේට වඩා ගැඹුරු වූ ද, පළල් වූ ද අරුතක් එහි සැඟ වී ඇති බව අප පැහැදිලි කරගත යුතුව තිබෙනවා.

සෝරත හිමි - එතකොට හාමුදුරුවනේ වාච්‍යාර්ථය කියන්නේ මොකක් ද?

ගුරු හිමි - වාච්‍යාර්ථය කියන්නේ වචනයක මතු පිටින් පළවන අදහසට. ඒත් හොඳ කාව්‍යයක ලක්ෂණයක් නම් වාච්‍යාර්ථය ඉක්මවා ගිය එකක් විය යුතුයි. ව්‍යංග්‍යාර්ථය කියන්නේත් ඒකටමයි.

නොම දිලෙත් රැසිරෙන
දිනිඳු අබියස ලූ පහන් මෙන

යන කවි පද දෙකෙන් හැඟෙන්නේ පබාවතී කුමරිය අභිරූපිකාවක් බවයි. ඇයට උපමා කළ හැකි රුවැත්තියක් මිහිතලය මත නොවී ය. තවත් උදාහරණයක් බලන්න.

''පැහැ සරණිය මිණි පැමිණිය කොත් අගට''

කැලණි පුරවරයේ ශ්‍රී විභූතිය බලා මැණික් කොත් අගට ආවා. එයින් අදහස් කරන්නේ ඒ නගරය අතිශයින් ශෝභාවත් බව යි.

''බලා පයැ'ද යනු බැරි පුර කලාවන්''

කවියා දකින්නේ කාන්තාවන්ගේ අසීමිත රූප සෞන්දර්ය යි. ඔවුන් දකින කෙනෙකුට ඔවුන් හැර බැහැර යා නොහැක. මේ වචන දහසකින් හෝ නොකිව හැකි විස්තරයක් වචන කිහිපයකින් ප්‍රකාශ කිරීමයි. අපි ව්‍යංග්‍යය කියන්නේ මෙන්න මේකටයි. කාව්‍යයක් ගද්‍ය හෝ වේවා පද්‍ය හෝ වේවා වාච්‍යාර්ථය ඉක්මවා ගිය ධ්වනිතාර්ථයක් මතු කිරීම මෙහි දී ඉතාම අවශ්‍ය ලක්ෂණයක් වී තිබේ. වාච්‍යාර්ථය ඉක්මවා ගිය අර්ථය ධ්වනිතාර්ථය යි. එනම් වචනවලින් කියවෙන තේරුමට වඩා බෙහෙවින් පුළුල් අර්ථයක් ඒ වචනවලින් ගම්‍ය වීමයි.

එහෙනම් ඔය ඇත්තෝ ඇහුම්කන් දීගෙන ඉන්න මම ඒ ගැන ලියවුණ ලිපියක් කියවන්නම්. අවශ්‍ය වෙතොත් ප්‍රශ්න අහන්න.

පෙරදිග මෙන්ම අපරදිග වීචාරවාදීහු කාව්‍යයේ මතුපිටින් දෙන අර්ථයට වඩා (වාච්‍යාර්ථය) ව්‍යංග්‍යාර්ථය පිළිබඳ ව සැලකිල්ලක් දැක්වූහ. අපරදිග විචාරවාදයේ ආදිතමයා ලෙස සැලකෙන්නේ ඇරිස්ටෝටල් ය. ඇරිස්ටෝටල් ''පොයටික්ස්'' නමින් කාව්‍ය විචාරයට අදාළ කෘතියක් රචනා කොට ඇත. කාව්‍ය විචාරයට අනුව සාහිත්‍යයේ දී භාෂාව භාවපූර්ණ විය යුතුය. එයද අනෙක් විෂයන්හි යෙදෙන භාෂාවෙන් වෙනස් වන්නේ මේ භාවපූර්ණ ලක්ෂණය නිසා ය.

නිදසුනක් ලෙස :

ආර්ථික විද්‍යාව, මානව විද්‍යාව, විද්‍යාව, ගණිතය, සමාජ විද්‍යාව සහ සෞඛ්‍ය විද්‍යාව වැනි විෂයන්හි භාෂාව ඊට අදාළ විෂය කරුණු දක්වන්නට ලියවුණු පරිමිත භාෂාවකි. එහෙත් අප තුළ සැඟවුණු භාව උද්දීපනය කොට රසයක් ජනිත කිරීමට සමත් වන්නේ සාහිත්‍යයික භාෂාව පමණි.

පෙරදිග කාව්‍ය විචාරයට අනුව භාෂාවේ වචනයක අර්ථ කිහිපයක් වෙයි.

(01) වාච්‍යාර්ථය
(02) ලක්‍ෂ්‍යාර්ථය
(03) ව්‍යංග්‍යාර්ථය

ගුරුවරයා - මෙතෙක් කියවුණු ලේඛනයට අනුව වාච්‍යාර්ථය හා ව්‍යාංග්‍යාර්ථය යනු කුමක් ද යි ඔය ඇත්තන්ට තේරුම් යන්න ඇති. අපි ආයෙත් ලිපියේ ඉතිරි කොටස කියවමු.

ලක්‍ෂ්‍යාර්ථය

මෙයින් අදහස් කෙරෙන්නේ දෙවෙන අර්ථයක් පළ කිරීමයි. "ගල් ළිදේ ගෙදර" කීවොත් ළිදේ ගෙදරක් තිබිය නොහැක. ගල් ළිද ආසන්නයේ ගෙය පිහිටා ඇති බව මෙයින් ගම්‍ය වේ. සිංහල සාම්ප්‍රදායික යෙදුම්වල, රූඩී හා ප්‍රස්තාව පිරුළුවල ඇත්තේ ද ලක්‍ෂ්‍යාර්ථය බව සමහර විද්වත්හු පවසති.

"කැලේ තිබෙන කොයි දේවත් රස වේවා
මලේ බඹරු මෙන් පිරිවර ඇති වේවා
අච්චේ තිබෙන රුස් මාලා අඩු වේවා
ගච්චෙන් ගච්ච දිව මාලිග සෑදේවා"

යශෝදරා තමා අතහැර ගිය සිදුහත් කුමරුට වෛර නොකරයි. දෙස් නොපවරයි. එහෙත් ඇය පති භක්තිය ඇති මහිලාවක ලෙස සැමියාට දුකක් වේයැයි පසුතැවිලි වෙයි. සැමියා මාලිගයෙන් පලා ගියේ ජන ශූන්‍ය කැලෑවකට බව ඇය දනී. එහි මාලිගයේ මෙන් මිහිරි ආහාර නැත. එහෙයින් ඇය කැලයේ තිබෙන කවර ම දෙයක් හෝ ඔහුට මිහිරි රසයක් ගෙන දේ වා'යි ප්‍රාර්ථනය කරයි.

හුදකලාව වසන තම සැමියාට මාලිගයේ සිටිද්දී මෙන් අත් පා මෙහෙවරට කිසිවෙකු නැත. මේ කරුණ ඇගේ කම්පනයට හේතුවේ. එහෙයින් මලේ සුවඳට බඹරු එන්නා සේ ඔහුගේ ගුණ සුවඳ හඳුනන පිරිවර

ලැබේ වා යි පතයි. ගෙයක් දෙරක් නැති කැලෑවෙහි දැඩි හිරු රැසින් ඔහුට පීඩාවක් වෙති'යි සිතන ඇය අව්වේ රැස් මාලා අඩු වෙන්න යැයි අයදියි. පෙර සැප සම්පතින් පිරුණු මාලිගයෙහි විසූ ඔහුට වන වාසය බෙහෙවින් දුක් දෙම්නස් උපදවනු ඇතැයි කල්පනා කළ යශෝදරා ඔහුට ගව්වෙන් ගව්ව දිව මාලිග පහළ වේවා'යි ප්‍රාර්ථනා කරයි.

ගුරු හිමි - දැන් ඔය ඇත්තන්ට පේනවා නේද අපි ඉහත දක්වපු කවිය කොයි තරම් දුරට ඒක කියපු යශෝදරාවගේ සිත් සතන් පැහැදිලි කරනවද කියා. මෙයින් සැමියා කෙරෙහි වූ පති භක්තිය ඒ වගේම එම වචන මාලාව මගින් යශෝදරාගේ ප්‍රතිරූපය අපූරුවට මූර්තිමත් කරලා පෙන්වනවා නේද.

සෝරත පොඩි හාමුදුරුවෝ - හාමුදුරුවනේ, යශෝදරා දේවිය සිදුහත් කුමරු අභිනිෂ්ක්‍රමණය කරපු නිසා අඬා දෙඩා වැළපෙනවාට වැඩිය කුමරුගේ සැප ප්‍රාර්ථනා කරලා තියෙනවා නේද? ඇය උතුම් කුලකාන්තාවක් නේද?

ගුරු හිමි - ඔව්, බොහොම හරි. මේ සේරම අපිට හඟවා තියෙන්නේ කවියා යොදා ගත් හතර පදයෙන් විතරයි. ඒ හතර පදය තුළින් අපිට පති භක්තිය තියෙන අපූරු ගැහැනියකගේ රූපය මතු වී පේනවා. හරියට චිත්‍රයක් වගේ.

සෝරත පොඩි හාමුදුරුවෝ - එහෙනම් හාමුදුරුවනේ කවියාත් හරියට චිත්‍ර ශිල්පියෙක් වගේ කෙනෙක් ද?

ගුරු හිමි - ඇත්තටම ඔව්. පොඩි වෙනසකුත් තියෙනවා. දැන් ඔය ඇත්තෝ දැකලා තියෙනවනේ අපේ විහාරගෙයි තියෙන ලස්සන බුද්ධ රූපය. මේ මූර්තිය අඹපු මූර්ති ශිල්පියාට ඒකට ඕනෑ කරන අමු ද්‍රව්‍ය ගොඩක් තිබුණා. සිමෙන්ති, බදාම, වර්ණ ආදී දේවල් යොදා ගෙන තමයි ඒ ශිල්පියා මේ අපූරු ලස්සන බුද්ධ රූපය හදලා

තියෙන්නේ. එතකොට ඔය ඇත්තන්ට මතකනෙ අර ප්‍රධාන බිත්තියේ ඇඳලා තියෙන සිද්ධාර්ථ කුමාරෝත්පත්තිය කියන චිත්‍රය. එයත් අපූරු චිත්‍රයක්. ඒකේ මානව රූප කොච්චර ලස්සනද? නොයෙක් හැඩතල තිබෙනවා. ගහ කොළ අපූරුවට නිර්මාණය කරලා තිබෙනවා. ඒත් කවියෙකුට මේ සේරම නිර්මාණය කරන්න තිබෙන්නේ වචන විතරයි. ඒ වචනවල අර්ථයට මුල් තැන දෙමින් ගැළපීම කවියාගේ කාර්යයේ වැදගත් ම ලක්ෂණයයි.

ගුරු හිමි - අර්ථවබෝධයේ දී බොහෝ විට කාව්‍යයේ දී මෙන් අපි ව්‍යංග්‍යාර්ථයටත්, ලක්ෂ්‍යාර්ථයටත් වඩා වාච්‍යාර්ථය මතු කොට දක්වීම බලාපොරොත්තු වෙනවා. ඒ නිසා අදාළ ඡේදයේ හෝ කවි පෙළේ එන වචනවල අර්ථය ඔබේ බසින් ලිවීම බලාපොරොත්තු වෙනවා. මේකට ප්‍රමාණවත් ලෙස වාක්කෝෂය වැඩි දියුණු වෙලා තියෙන්න ඕනෑ.

සෝරත හිමි - හාමුදුරුවනේ, වාක්කෝෂය කියන්නේ මොකක්ද?

ගුරුවරයා - ඒක තමයි පොඩි නම භාෂාවේ වචන පිළිබඳ තියෙන අවබෝධය. ඒක ඇති කර ගන්න නම් පොත පත කියවන්න වෙනවා. දැන් අපි උදහරණයක් ගනිමු. "ඉර" කියන වචනයට දිනිඳු, දිනකර, දිනමිණ, දිවාකර, දිවයුරු, දිනපති, ගුවන් මිණ ආදී පද තියෙනවා. ඒවාට කියන්නේ පර්යාය පද කියලා. ඒවා අර්ථයෙන් සමානයි.

ශිෂ්‍යයා - මෙච්චර වචන ගොඩක් මතක තියාගන්නේ කොහොමද?

ගුරු හිමි - ඒක එච්චර අමාරු නෑ. ඕනෑ කරන්නේ නිතර නිතර කියවීම පමණයි. එතකොට ඒ වචන මුණ ගැහෙනවා. මතකයේ රැඳෙනවා. හොඳයි මම මේ කියවන ඡේදයට කන් දෙන්න.

"ඒ ධාර්මික කුමාර තෙමේ රාජ්‍ය කරණයෙහි අභිලාෂ නැත්තේ ය. එබැවින් රාජ්‍ය ප්‍රතිලාභ පිණිස සිතිවිලි පමණකුදු නූපදවයි. උදක් මයිල් මහතෙරුන් වහන්සේගේ ධර්මානුශාසන මාත්‍රයකින් ම රාජ සේවය කරයි. මෙසේ රාජ්‍ය කරන වේලෙහි රාජ සේවය කරනු පිණිස රජගෙට වඩී. එසේ වැඩ, ඔවුන් හා සමග රජගෙන් නික්මිණි. නික්ම සවස් වෙලෙහි මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ විහාරයෙහි ම වාසය කරයි. වාසය කරමින් රුවන්වැලි මහ සෑයට කළ මනා වැඳුම් පිදුම් ආදී වූ උපස්ථානයෙහි යෙදෙයි. ගිලනුන්හට උපස්ථානයෙහි යෙදෙයි. ගිලනුන්හට හා සිල්වතුන් වහන්සේහට කළමනා උපස්ථානාදියෙහි ද යෙදෙයි. එසේ යෙදීමෙන් දවස් හරන්ණේ ය.

ගුරුවරයා - ඉහත ඡේදය අපි විමසිල්ලට ලක් කරමු. මෙහි අර්ථාවබෝධය යනු මේ ඡේදයේ දැක්වෙන සියලු ම කරුණු ඒ ආකාරයෙන් ම අප පිළිගත යුතු වීමයි. ඡේදයේ යම්කිසි වැරදි අදහසක් තිබුණත්, එය නිවැරදි කිරීමට අපට අයිතියක් නැත. එසේම අලුතින් මොන ම හෝ අදහසක් ඊට ඇතුළත් කිරීමට ද ඉඩකඩක් අපට නැත. අපේ කාර්ය වන්නේ ඡේදය හොඳින් කියවා අදාළ ප්‍රශ්නවලට ඡේදයේ ඇති ආකාරයට ම ඉතාමත් කෙටියෙන් පිළිතුරු සැපයීම යි. පිළිතුරු සැපයීමේ දී ඡේදයෙන් උපුටා දැක්වීම් ආදිය නොකොට තමන්ගේ වචනයෙන් ඉතා කෙටියෙන් පිළිතුරු දැක්වීම අපේක්ෂා කෙරෙනවා. අසන ප්‍රශ්නයට ඉතාමත් කෙටියෙන් වචනයකින් හෝ දෙකකින් හෝ වේවා පිළිතුරු සැපයීම මෙහි දී කළ යුතු වෙනවා. එය පරීක්ෂකවරයාගේ අපේක්ෂාව යි. ඒ අනුව මෙම ඡේදය තුන් වාරයක් කියවා පහත දැක්වෙන ප්‍රශ්න සඳහා කෙටි පිළිතුරු සපයන්න.

ක්‍රියාකාරකම 10.1

මේ ඡේදයේ එන පහත සඳහන් වචනවල අර්ථ ඔබේ බසින් ලියන්න.

1. ධාර්මික
2. රාජ්‍යකරණයෙහි
3. අභිලාෂ
4. ප්‍රතිලාභ
5. මයිල්
6. මාත්‍රයකින් ම
7. උපස්ථානයෙහි

ක්‍රියාකාරකම 10.2

පහත දැක්වෙන ඡේදය කියවා අසා ඇති ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

"දෙවියන් ද, යකුන් ද, අවතාර ද, යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර ද, කොඩිවින ද, සුනියම් ද විද්‍යාඥයෝ බැහැර කරති. ඒ සියල්ලම බොරුයැයි ඔවුහු නො සිතති. ඔවුන් ඒ මති මතාන්තර සහ විශ්වාස බැහැර කරන්නේ ඒ නිසා නො වේ. ඒ මති මතාන්තරයේ සහ විශ්වාසයන්ගේ ඇත්ත හෝ නැත්ත හෝ නොදත හැකි ය. ඔවුන් ගුරු කොට ගන්නා විද්‍යා විධි අනුව ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් එය නොදත හැකි ය. ඔවුන් එය බැහැර කරන්නේ එබැවිනි.

1 විද්‍යාඥයන් බැහැර කරන කරුණු කීයක් මෙම ඡේදයෙහි දැක්වේ ද?

2 විද්‍යාඥයෝ මේවා මිථ්‍යා විශ්වාස ලෙස බැහැර කරත් ද?

3 එවැනි විශ්වාස විද්‍යාඥයන් පිළිනොගන්නේ ඇයි?

4 ඉහත ඡේදයට අනුව විද්‍යාඥයන් ඇදහිලි හා විශ්වාස බැහැර කරන්නේ ඇයි? ඒ පිළිබඳ ඔබට හැඟෙන අදහස කුමක් ද?

ක්‍රියාකාරකම 10.3

මෙ නිරිඳුගේ දූ ළඳ
උළ කුඩය දේවී සොඳ
සොමි ගුණෙනි පුන් සඳ
පවතී සිරිසඳ සිරින් ඇම සඳ

රුසිරු ගුණ සීතා
සුරතුර දිනු දැතා
විලසින් විනීතා
ලොවට කුලුණෙන් සදිසි මාතා

1. මේ වර්ණනය කවුරු පිළිබඳ ව ද?

2. කුලුණෙන් ලොවට මාතාවක් යැ යි කවියා පවසන්නේ කවුරුන් ගැන ද?

3. "සුරතුර දිනු දැතා" මෙහි අදහස පැහැදිලි කරන්න.

4. මෙහි එන උපමාව හා උපමේය සොයා දක්වන්න.

5. පහත දැක්වෙන පදවලට සමානාර්ථ පද දක්වන්න.
    1. ළඳ
    2. නිරිඳු
    3. සඳ
    4. තුර
    5. කුලුණින්